

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium duklianskych hrdinov, Komenského 16, Svidník
4. Názov projektu	Zvýšenie čitateľskej, matematickej, finančnej a prírodovednej gramotnosti na Gymnáziu duklianskych hrdinov vo Svidníku
5. Kód projektu ITMS2014+	312011V690
6. Názov pedagogického klubu	Klub čitateľskej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	19. 09.2022
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Jazyková učebňa
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	PhDr. Vlasta Volčková
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	http://www.gdh.sk/kluby

11. Manažérske zhrnutie:

Kľúčové slová : čítanie s porozumením, vhodný výber textu, druhy úloh na rozvoj čitateľskej gramotnosti, didaktický test, prepojenie poznatkov s praxou.

Krátka anotácia : Aktívne využívanie čítania s porozumením vo vyučovacom procese. Tvorba úloh pre žiakov na čítanie s porozumením. Základné činnosti v práci s textom, požiadavky na tvorbu úloh pre žiakov v rámci rozvoja čitateľskej gramotnosti. Ako navrhovať úlohy k textu v SJL, DEJ, OBN, UKL, ANJ, NEJ a RUJ – analýza didaktického testu z daného predmetu zameraného na čítanie s porozumením. Diskusia a výmena skúseností medzi pedagógmi.

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Téma stretnutia : Základné činnosti v práci s textom, požiadavky na tvorbu úloh pre žiakov v rámci rozvoja čitateľskej gramotnosti. Tvorba úloh pre žiakov na čítanie s porozumením.

Program stretnutia :

1. Otvorenie pedagogického klubu.
2. Vymedzenie základnej činnosti v práci s textom, požiadavky na tvorbu úloh pre žiakov v rámci rozvoja čitateľskej gramotnosti a tvorba úloh pre žiakov na čítanie s porozumením
3. Aplikácia na pedagogickú prax – výmena skúseností
4. Identifikovanie problémov
5. Záver.

1. Otvorenie pedagogického klubu

Zasadnutie pedagogického klubu otvorila Mgr. Natalija Kravčenko, ktorá privítala prítomných členov pedagogického klubu a oboznámila ich s programom dnešného stretnutia.

2. Vymedzenie základnej činnosti v práci s textom, požiadavky na tvorbu úloh pre žiakov v rámci rozvoja čitateľskej gramotnosti a tvorba úloh pre žiakov na čítanie s porozumením

1. *Aktívne využívanie čítania s porozumením vo vyučovacom procese*

Na zasadnutí klubu sa vyučujúci zhodli v názore, že čítanie s porozumením a jeho rozvoj nie je výsostnou záležitosťou učiteľov slovenského jazyka a literatúry. Je potrebné, aby na rozvoji čítania s porozumením sa podieľali všetci učitelia školy. Čítanie s porozumením by malo byť súčasťou väčšiny vyučovacích hodín v rámci rôznych predmetov (v našom prípade humanitných predmetov). Avšak k naplneniu tohto cieľa je potrebné, aby učitelia daných predmetov mali dostatočné kompetencie na realizáciu tohto zámeru.

2. *Rozvoj čitateľskej gramotnosti – výber textu na čítanie s porozumením*

Čitateľská gramotnosť sa v súčasnosti nechápe ako schopnosť čítať, ani schopnosť rýchlo a plynule čítať. Pri najvyššej úrovni čitateľskej gramotnosti má byť čitateľ schopný spracovať také informácie z neznámeho textu, ktoré nie je jednoduché nájsť, musí preukázať detailné porozumenie textu a musí vedieť posúdiť, ktoré informácie z textu sú podstatné.

Cieľom nás pedagógov je rozvíjať u žiakov čítanie s porozumením a to predovšetkým na vhodne zvolenom texte a správne koncipovanými úlohami k danému textu. Texty rozdeľujeme podľa rôznych kritérií, napríklad:

Podľa formy:

- súvislý/nesúvislý;
- kombinovaný (kombinácia súvislých a nesúvislých textov)/zložený text (pozostávajúci z viacerých samostatných textov)

Podľa funkcie: vecný/umelecký text

Podľa jazykového štýlu: náučný/hovorový text

Podľa média: papierová (tlačaná podoba textu)/digitálna podoba (elektronická podoba textu)

3. *Úlohy na čítanie s porozumením v didaktickom teste*

Cieľom didaktického testu zameraného na čítanie s porozumením je overenie čitateľských kompetencií žiakov – práce s informáciami, čitateľskej gramotnosti, schopnosti žiakov interpretovať rôzne druhy súvislých a nesúvislých textov, schopnosti argumentovať ap. Pri tvorbe úloh na čítanie s porozumením je nutné mať vždy na pamäti, že jadro ich riešenia je vždy v texte (!). V didaktických testoch na čítanie s porozumením sa najviac využívajú tieto druhy úloh (testových položiek):

- Zatvorené úlohy s výberom odpovede (polytomické)
- Otvorené úlohy so stručnou odpoveďou – produkčné
- Otvorené úlohy so stručnou odpoveďou – doplnovacie
- Zatvorené usporiadacie úlohy o Zatvorené priraďovacie úlohy

3. Aplikácia na pedagogickú prax – výmena skúseností

Predpokladáme, že vyučovanie rôznych stratégií čítania, napr. prostredníctvom modelovania, spoločného precvičovania alebo ich samostatnej aplikácie, zlepšuje nielen individuálnu čitateľskú gramotnosť žiakov, ale tiež rozvíja čitateľskú autonómiu, schopnosť samostatne pracovať s neznámym textom, správne mu porozumieť, identifikovať explicitné a implicitné významy, schopnosť text analyzovať a kriticky ho hodnotiť. V nadväznosti na naše predošlé odporúčania, si učitelia vymenili názory na preštudovaný text a uviedli rôzne príklady na rozvoj extenzívnych a intenzívnych čitateľských zručností, ktoré so žiakmi precvičujú formou samostatnej práce, práce vo dvojiciach alebo skupinách. Žiaci pracujú s ukážkami odborných a umeleckých textov, s ukážkami textov z čítaniek, zbierok a s pracovnými listami.

Osobitnú pozornosť venujeme osvojeniu si a precvičovaniu pojmového aparátu v rámci jednotlivých vedných disciplín formou pracovných listov, doplňovačiek, hľadania a priradovania vysvetlení a pod. Následne sme podrobnejšie prediskutovali niektoré odporúčané čitateľské stratégie a metódy. INSERT – systém interaktívnych značiek pre efektívne čítanie, ktorými si žiaci značia nové, známe, neznáme informácie v texte. Pre lepšie osvojenie si samostatnej práce s textom, za účelom domácej prípravy alebo samoštúdia žiakom odporúčame tiež jeho adaptáciu podľa vlastných potrieb. Porovnaj a rozlíš – žiaci hľadajú podobnosť alebo odlišnosť dvoch textov, napr. dejové línie v príbehu, osudy hlavných hrdinov, dve filozofické hľadiská a pod.

Ako vizuálny ekvivalent tejto metódy naši učitelia tiež odporúčajú používať Vennove diagramy pre ich názornosť. 3 – 2 – 1 – stratégia vyhľadávania troch dôležitých informácií, dvoch nových a jednej informácie, na ktorú žiak nenašiel odpoveď. KWL – žiaci si zapisujú poznámky k téme pred čítaním (čo už vedia a čo by sa chceli dozvedieť), následne to, čo sa dozvedeli po čítaní. RAP – prečítaj odsek – sformuluj otázku – odpovedz vlastnými slovami. Uvedené metódy odporúčame pre ich univerzálnosť a možné využitie pri práci vo dvojiciach, skupinách i samoštúdiu. Ich pridanou hodnotou je tiež fakt, že bránia mechanickému memorovaniu sa učiva bez pochopenia jeho významu, sú vysoko aktivizujúce a zároveň motivujú žiakov k ďalšiemu štúdiu a práci s informáciami.

4. Identifikovanie problémov

Stretnutie pedagogického klubu ďalej pokračovalo diskusiou a výmenou skúseností v oblasti výberu textu a tvorby úloh na rozvoj čitateľskej gramotnosti. Každý člen opísal svoje skúsenosti z vyučovania, poukázal na úspechy a nedostatky, na potrebu rozlišovania didaktického testu zameraného na overovanie vedomostí a testu zameraného na čítanie s porozumením.

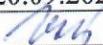
Učitelia zhodne považujú za pretrvávajúci problém najmä nižšiu čitateľskú autonómiu žiakov, ktorá pramení z nízkeho záujmu o čítanie všeobecne, alebo tiež z nízkej schopnosti dlhodobo sústredene čítať s porozumením. Ako značne problematické sa nám javí chápanie náročnejších literárnych, filozofických a dobových textov, ktoré predstavujú námet na ďalšie stretnutia klubu v budúcnosti. Samostatnú kapitolu predstavuje problém tzv. povinnej literatúry, ktorá je pre mnohých žiakov nepopulárna, pričom odporúčané tituly si skutočne prečíta len malé percento žiakov, čím sa stráca jeho pôvodný zmysel. V závere diskusie prítomní učitelia tiež zdôraznili význam správneho kladenia analytických otázok na overenie pochopenia textu (napr. formulovať otázky kritické, objasňujúce, príčinné, vysvetľujúce a pod.), ktoré často odhalia slabé argumentačné schopnosti žiakov.

Porozumenie textu, hlavne učebného textu, je dôležitou podmienkou „vstupu“ žiaka do učiva. Učenie sa nie je zmysluplné a nie je efektívne, keď v ňom chýba porozumenie. Čítanie s porozumením však nie je len nástrojom osvojovania si učiva, ale aj základom chápania sveta. Keďže text prináša nové informácie, núti žiaka myslieť, uvažovať, formuje jeho hodnoty a ovplyvňuje postoje k svetu. Preto je našou úlohou aktívne využívať čítanie s porozumením vo vyučovacom procese. Aj dnešná moderná spoločnosť vyžaduje, aby absolventi škôl boli pripravení na trh práce a aby dokázali kriticky myslieť, tvorivo riešiť problémy vyplývajúce z pracovného procesu, ale aj situácie z reálneho života.

13. Závěry a odporúčania:

Naštudovať si materiály týkajúce sa výberu textu a tvorby úloh zameraných na čítanie s porozumením – jednotlivé testy môžu členom klubu slúžiť ako námet na ich vlastnú tvorbu testov zameraných na čítanie s porozumením.

Mgr. Radka Tkáčová: Práca s textom zameraná na rozvoj čitateľskej gramotnosti na hodinách biológie na SŠ. Najlepšia pedagogická a odborná skúsenosť edukačnej praxe. Bratislava: MPC, 2021.

14.	Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Natalija Kravčenko
15.	Dátum	20.09.2022
16.	Podpis	
17.	Schválil (meno, priezvisko)	PhDr. Vlasta Volčková
18.	Dátum	20.09.2022
19.	Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu